

Duurzaamheid en maatwerk

Opleiden in de vereniging: opvallend gedrag

Dit artikel is de eerste in de reeks waarin onder de noemer 'Opleiden in de vereniging' een aantal keuzemodules de revue zal passeren. Allereerst wordt een algemene inleiding gegeven, waarin de visie van de KNVB op opleiden centraal staat. Daarna zal de module 'Opvallend gedrag' worden toegelicht.

Vorig jaar heeft de KNVB na tien jaar afscheid genomen van het Masterplan Jeugdvoetbal. Een periode waarin veel is gebeurd, zowel in de top (bijvoorbeeld de resultaten van de diverse

ationale teams) als aan de basis (bijvoorbeeld de groei van meisjesvoetbal) van de voetbalpiramide. Samen met de districten zijn de afgelopen periode nieuwe plannen ontwik-

keld, met als doel de verenigingen zo goed mogelijk te helpen bij het realiseren van hun doelstellingen en ambities. Twee belangrijke zaken spelen daarbij een rol, namelijk dat:

Tino Stoop

Sinds 1998 is Tino Stoop werkzaam bij de KNVB. Aanvankelijk in het district Oost als projectmedewerker, van 2000 tot 2005 als stafdocent voor de Academie (docentenscholing, pupillenmodules). Vanaf 2010 is hij als stafmedewerker werkzaam voor de afdelingen Academie (o.a. als docent TC I senioren, TJC en OBC) en VTZ (o.a. clubontwikkeling). In het amateurvoetbal is hij momenteel als hoofdtrainer-coach verbonden aan Stevo Geesteren.

- verenigingen het voortouw nemen bij hun eigen ontwikkeling volgens het principe 'Leer mij het zelf te doen'.
- er geen talent (spelers en kader) verloren mag gaan.

Maatwerk

Een van de zaken die de KNVB zich ten doel heeft gesteld is om verenigingen, ongeacht hun niveau, te helpen hun zaken structureel aan te pakken. De ervaring heeft geleerd dat er naast de overeenkomsten tussen verenigingen ook verschillen zijn. Juist die verschillen kunnen aanleiding zijn voor

alle betrokken partijen om niet alleen zo goed mogelijk te kijken naar oplossingen-op-maat, maar ook naar het verder helpen ontwikkelen van de verenigingen. Met andere woorden: duurzaamheid en maatwerk staan hoog in het vaandel. Het creëren van draagvlak is een van de basisprincipes waarmee successen kunnen worden behaald. Dat

is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Want hoe krijg ik draagvlak in een vereniging? Hoe krijg ik boven tafel wat er speelt? Hoe breng ik in kaart welke mensen iets (kunnen) betekenen voor de vereniging? Op welke wijze kom ik erachter wat de ambitie van de vereniging is? Hoe kan de vereniging zich (verder) ontwikkelen en wat is ervoor nodig om dat te realiseren?

Instrumenten

De KNVB heeft de afgelopen jaren veel kennis en ervaring opgedaan als het gaat om verenigingsondersteuning. Enkele voorbeelden hiervan zijn de regiocoaches, de diverse opleidingen (bijvoorbeeld de pupillenmodules) of de vele producten

TRAINER COACH OPLEIDINGSMODEL VELD

V	COACH BETAALD VOETBAL UEFA PRO / 432 UUR	HOOFD JEUGD OPLEIDING / 406 UUR
IV	TRAINER – COACH I JEUGD UEFA-A / 385 UUR TRAINER – COACH II UEFA B / 303 UUR	TRAINER – COACH I SENIOREN UEFA-A / 365 UUR TECHNISCH JEUGD COÖRDINATOR II 136 UUR
III	TRAINER COACH III JEUGD 200 UUR	TRAINER COACH III SENIOREN 200 UUR (TECHNISCH) JEUGD COÖRDINATOR III 63 UUR
II	MODULE TRAINER F/E/D 40 UUR PUPILLEN TRAINER 70 UUR JUNIOREN TRAINER 85 UUR G-VOETBAL TRAINER 40 UUR	
I	JEUGDOVOETBALLEIDER 30 UUR	

KONINKLIJKE NEDERLANDSE VOETBALBOND

Het komend seizoen (2013-2014) wordt de module Opvallend gedrag aangeboden; OBC is een niveau 2-opleiding.

(de Blauwdruk van het Voetbalbeleidsplan, de serie Allemaal Uitblinkers!). De volgende stap is om er samen voor te zorgen dat deze 'kortstondige' activiteiten een structurele positie krijgen in de vereniging. De kernvraag is dan ook: Hoe nu verder?

Om antwoord te kunnen geven op deze vraag is het nodig om de behoefte van de vereniging in kaart te brengen.

Een behoefte die duidelijk wordt nadat is vastgesteld waar de vereniging voor staat en waar men naar toe wil. 'Waar willen we als vereniging over vijf jaar staan?' 'Hoe zullen we dat aanpakken?' 'En wie hebben we daarvoor nodig?' Het filmpje 'Back to basics' (te zien via Youtube) laat heel mooi zien wat de primaire taak van een vereniging is, namelijk het verenigen van mensen.

Er is een aantal instrumenten voorhanden om in kaart te brengen hoe het met de vereniging is gesteld. De module 'Bepaal de ambitie' en 'de Trainer-coachscan' zijn KNVB-tools die verenigingen kunnen helpen. Het is aan de verenigingen om de (juiste) keuzes te maken. De KNVB heeft daarbij een adviserende, ondersteunende taak wanneer het gaat om club- en kaderontwikkeling.

OBC

Een van de afdelingen van de KNVB is de Academie, die staat voor opleidingen voor arbitraal en technisch kader, op allerlei niveaus. Op <http://www.academie.knvb.nl/> staat een volledig overzicht van te volgen opleidingen. Een van de opleidingen die de Academie aanbiedt is de cursus Opleiden Binnen de Club (OBC). De KNVB hoopt hiermee tegemoet te komen aan de vraag van de verenigingen.

Met de ervaring die met de cursus OBC is opgedaan, heeft de KNVB de inhoud kunnen optimaliseren. Dit seizoen (2012/2013) zal op beperkte schaal 'OBC nieuwe stijl' worden aangeboden. Het is de bedoeling dat in het seizoen 2013/2014 de module in alle districten volledig operationeel zal zijn. Kernwoorden in het verband van opleiden in de vereniging zijn:

- competent kader
- continuïteit in het ondersteunen, opleiden en begeleiden van kader
- leren in de vereniging (vergelijkbaar met: leren op de werkplek)
- bewustwording en verantwoordelijkheid bij de (verantwoordelijken van de) vereniging
- opleiding 'op maat'
- vervolg en nazorg; een eerste aanzet om te komen tot continuïteit

Het streven is om deze module zoveel mogelijk bij de vereniging zelf aan te bieden. Een vereniging meldt zich bij het district, waarbij de verenigingsvraag leidend is voor de inhoud van de cursus.

Eddy Kuik is als clubcoach en docent actief bij de KNVB. In het voorjaar van 2012 organiseerde Kuik samen met KNVB-docent Gert Slomp een cursus bij vv d'Olde Veste in Steenwijk.

Eddy Kuik: "Het is een cursus van vijf avonden, waarvan de laatste een terugkombijeenkomst is. De inhoud van de cursus is gebaseerd op de opvoedingsstrategieën: structureren, stimuleren, negeren en isoleren. Dit wordt inhoudelijk aangevuld met het 4G-schema. Tijdens de cursus gaan we nader in op je rol als trainer in het omgaan met opvallend gedrag. Wat doe je ermee? Heb je de ouders gesproken? Heb je achtergrondinformatie over die jongen? We praten over de invloed van een trainer op voetballers, de omgang tussen voetballers onderling, met scheidsrechters en met ouders. Stapsgewijs reiken we trainers en leiders middelen aan om beter om te gaan met opvallend gedrag. Deels door veel vragen te stellen en te praten, maar ook door goede voorlichting te geven. Over ADHD en PDD-NOS bijvoorbeeld."

Annet Wiersema is lid van de MVA commissie (maatschappelijk verantwoorde activiteiten) bij d'Olde Veste in Steenwijk.

Annet Wiersema: "Bij d'Olde Veste zagen we, net als bij elke andere club waarschijnlijk, jongens met afwijkend gedrag. Pupillen die bijvoorbeeld steeds bij de doelpaal blijven staan, of die gedragsproblemen vertonen tijdens een training of wedstrijd. Dat zorgt soms voor onbegrip bij medespelers en ook wel bij trainers of leiders. Maar hoe ga je daar nu mee om? Want wij willen dat soort jongens wel voor de sport behouden. We zijn begonnen met die cursus en ik merk dat het zijn vruchten afwerpt. Er is, door de handvatten die aangereikt zijn door Eddy Kuik en Gert Slomp, veel meer bewustwording ontstaan bij het kader. Er ligt namelijk altijd iets ten grondslag aan dat opvallende gedrag. Het gebeurt niet met opzet. Trainers en leiders begrijpen dat nu beter en benaderen spelers positiever. Ze praten vaker met ze en denken mee in het opzetten van protocollen over hoe we omgaan met opvallend gedrag bij de club."

De cursus OBC bestaat uit vijf bijeenkomsten. Thema's worden zowel in de theorie als in de praktijk (op het veld) aan de orde gesteld, waarbij het praktijkdeel op het veld aansluit bij de ervaring van de cursisten. Tijdens de eerste bijeenkomst staat het thema 'Wat is voetballen?' centraal. De inhoud van de vervolgbijeenkomsten is afhankelijk van de verenigingsbehoefte. Aan het einde van de cursus ontvangen de cursisten van de KNVB-docent een certificaat met daarop vermeld de specialisatie die ze hebben gevolgd. Voor de duidelijkheid: OBC is een cursus op niveau 2.

Opvallend gedrag

Een van de (algemene) keuzemodules is 'Opvallend gedrag'. De reden dat dit is opgenomen in het programma heeft te maken met het feit dat trainer-coaches en leiders steeds vaker constateren dat een aantal kinderen speciale aandacht nodig heeft.

Iedere trainer-coach heeft wel eens te maken met spelers die zich opvallend of afwijkend gedragen. Spelers die niet luisteren, ruzie maken of op andere wijze storend gedrag vertonen. Anders zijn is op zich geen probleem, want ieder kind is uniek. Er is niet zoiets als een manier van gedragen. Een keer niet luisteren betekent niet meteen probleemgedrag. Storend gedrag wordt pas probleemgedrag wanneer het niet af en toe plaatsvindt, maar regelmatig en als iemand daar last van ondervindt. Wanneer er sprake is van storend gedrag of probleemgedrag, is het goed dat de trainer-coach eerst de oorzaak van het gedrag bij zichzelf zoekt. Hij kan zichzelf afvragen of:

- hij op een juiste wijze mét de kinderen praat in plaats van óver de kinderen
- de training wel uitdagend genoeg is
- de vorm niet te gemakkelijk of juist te moeilijk is
- de groepen of teams goed ingedeeld zijn

Meer informatie?

Door middel van dit aanbod wil de KNVB een positieve bijdrage leveren aan de alledaagse praktijk van trainer-coaches, leiders en alle andere betrokkenen die het voorrecht hebben met kinderen in de voetbalvereniging te mogen werken. Wilt u, naar aanleiding van dit artikel, meer informatie over opleidingen of ondersteuning die de KNVB u en uw vereniging kan bieden, dan kunt u contact opnemen met de afdelingen Voetbaltechnische Zaken op een van de districts-kantoren van de KNVB:

District Noord	0513 – 618900	noord-vtz@knvb.nl
District Oost	0570 – 664242	oost-vtz@knvb.nl
District West 1	020 – 4879130	west1-vtz@knvb.nl
District West 2	010 – 2862111	west2-vtz@knvb.nl
District Zuid 1	076 – 5728300	zuid1-vtz@knvb.nl
District Zuid 2	046 – 4819400	zuid2-vtz@knvb.nl

Ligt de oorzaak niet bij de trainer-coach, dan kan het gedrag van de speler verder worden onderzocht. De KNVB heeft in samenwerking met de Haagse Hogeschool en Kennispraktijk een module ontwikkeld die kan bijdragen tot 'lastenverlichting' bij de kinderen en de begeleiding. Als ondersteunend lesmateriaal is een usb-stick beschikbaar met videobeelden met proefgroepen en interviews met Foppe de Haan, Gertjan Verbeek en Jean-Paul van Gastel. Deze module wil helpen mogelijke antwoorden te vinden op vragen omtrent de omgang met spelers. Hij laat de trainer-coach ook nadenken over zaken als:

- Hoe kan ik een training geven waar alle spelers plezier aan beleven?
- Hoe kan ik gewenst gedrag stimuleren?
- Wat is storend gedrag?
- Wat is probleemgedrag?
- Welke manieren zijn er om op storend gedrag of probleemgedrag te reageren?

4G-model

In het eerste deel wordt een kader geschetst rond een veilig sportklimaat. Vervolgens wordt ingegaan op de invloed die een trainer-coach heeft op de spelers, waarbij de rol als opvoeder van de trainer-coach wordt besproken. Het goede voorbeeld geven en de spelers 'op maat' trainen en coachen zijn belangrijke vaardigheden van de trainer-coach. Die vaardigheden zijn belangrijk voor het met plezier leren

voetballen en voor het met plezier met elkaar omgaan.

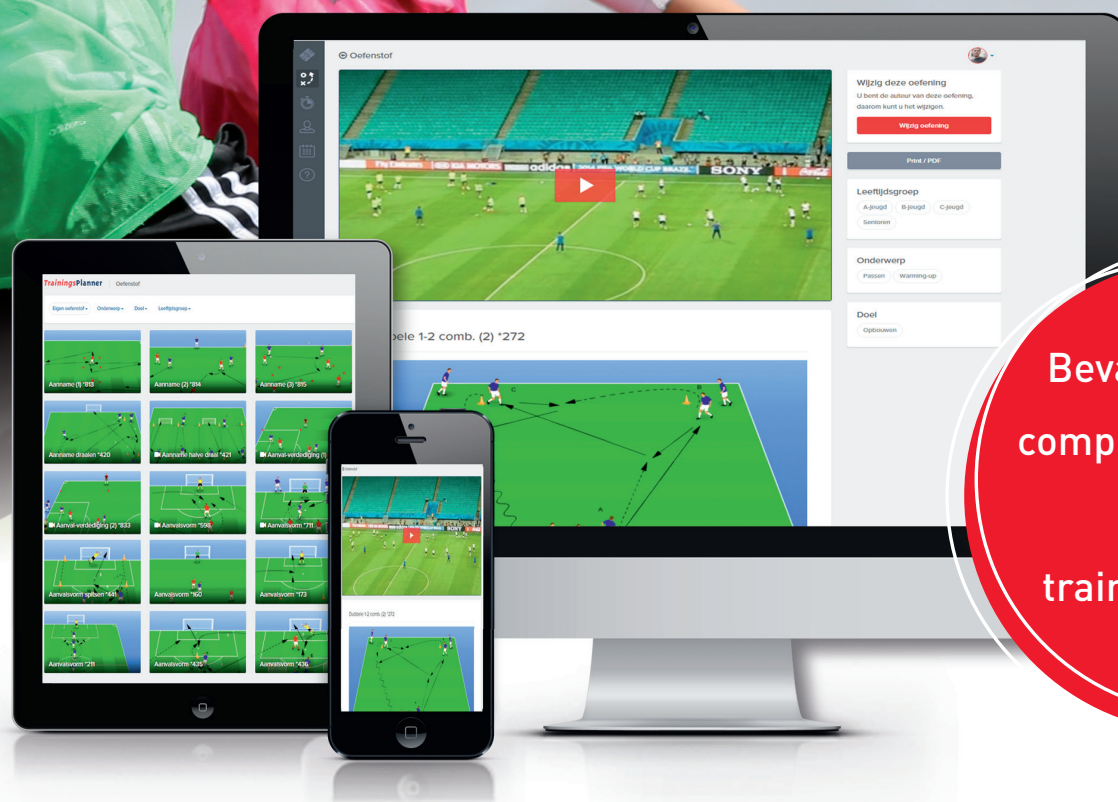
Vervolgens staat een aanpak gericht op het creëren van gewenst gedrag en het bijstellen van storend gedrag centraal. Deze aanpak bevat een aantal omgangsvaardigheden van de trainer-coach. Deze omgangsvaardigheden worden ook wel de opvoedingsstrategieën genoemd.

Het 4G-model, dat staat voor Gebeurtenis (G1) + Gedachten (G2) = Gevoel (G3) + Gedrag (G4), vormt de rode draad in de module. Wanneer het via de opvoedingsstrategieën niet lukt storend gedrag te verbeteren en er herhaaldelijk storend gedrag optreedt, kan er sprake zijn van een structureel probleem. Een model om (probleem-)gedrag te analyseren is het 4G-model. Het gebruik van dit model biedt ook mogelijkheden gedrag te beïnvloeden. In principe kan al het gedrag geanalyseerd en beïnvloed worden via het 4G-model: bewegingsgedrag van een speler, gedrag van een speler in relatie tot zijn omgeving (trainer-coach, spelers, ouders), gedrag van de trainer-coach, leider, et cetera. Het 4G-model is uiteindelijk een model voor zelfcoaching.

In het laatste deel van de module komen de verschillende kernen bijeen. Voorbeeldgedrag, het op maat coachen van een individuele speler en de opvoedingsstrategieën worden in het 4G-model geplaatst.

Al je trainingen het hele seizoen op orde? Met de beste oefenstof voor jouw team? Heel eenvoudig! Met onze nieuwe TrainingsPlanner!

Bevat ruim **500**
complete trainingen
en **800**
trainingsvormen!

Altijd
oefenstof
op maat
(van senioren tot
mini-pupillen)

- ✓ **Individueel abonnement** : voor jezelf en je eigen team
- ✓ **Online toegang**, altijd en overal - ook op tablet of mobiel
- ✓ **6- Weekse periodisering** en bevat leerlijn
- ✓ **Trainingsvormen** op te slaan (pdf.files) of te printen
- ✓ **Maak je eigen oefenvormen** of voeg ze toe
- ✓ **Persoonlijk kant en klaar oefenstofsysteem** voor € 50 p.j.
- ✓ **Abonneer direct** via devoetbaltrainer.nl/abonneren